

11. 8.751.

MAGYAR PHILOSOPHIAI SZEMLE.

TÖBBEK KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL

SZERKESZTIK

BARÁTH FERENCZ ÉS BÖHM KÁROLY.

II. ÉVFOLYAM.

I. FÜZET.

1883. JANUÁR.

Megismeritek az igazságot, és az igazság
szabadokká térszen titeket.

János VIII. 32.

TARTALOM:

1. Greguss Ágost halálára. — *B. F.*
2. A szellemi működés mint érzéki functiók összjelensége. — *Schmitt Jenő.*
3. Az asszony lélektanáról. — *Böhm Károly.*
4. Értesítő: 1. Dr. Fritz Schultze. Philosophie der Naturwissenschaft. 2. F. Chr. Krause's Vorlesungen über Aesthetik. *Schmitt Jenő.* — 3. R. Koeber. Die Grundprincipien der Schelling'schen Naturphilosophie. *K.* — 4. Kant 3 kiadatlan műve. — 5. Leibnitz philos. iratai. 5 köt.
5. Gondolatok.
6. A philosophiai folyóiratokból.
7. Újabb philosophiai művek.

BUDAPEST.

AIGNER LAJOS.

1883.

A „MAGYAR PHILOSOPHIAI SZEMLE“

munkatársai egyelőre a következők:

Dr. Alexander Bernát
dr. Babics Kálmán
dr. Bánóczy József
dr. Bászeli Aurél
dr. Bihari Péter
Bodnár Zsigmond
dr. Buday József
Dengi János
Domanovszky Endre
Dunai Ferenc
dr. Emerichy Géza
dr. Felméri Lajos
dr. Fischer Lajos
Gombóczi Mihály
Grünwald Béla
György Aladár

Harrach József
dr. Horváth Cyrill
Hunfalvy Pál
dr. Kiss Áron
dr. Kovács Ödön
Kuncz Elek
dr. Lechner László
dr. Lechner Károly
dr. Maczki Valér
dr. Medveczky Frigyes
Melegh Gyula
Nagy Gusztáv
dr. Nemes Imre
dr. Öreg János
dr. Pauer Imre
Péterfi Sándor

dr. Pulszky Ágost
Schmitt Jenő
Schneller István
dr. Schwarcz Gyula
dr. Schwarzer Ottó
dr. Sebestyén Jenő
dr. Simon József
dr. Széchy Károly
dr. Szentkláray Jenő
Szlamka Elek
Szőcs Farkas
dr. Tolnay Lajos
dr. Tóth Sándor
Vandrák Endre
dr. Werner Rezső.

Felelős szerkesztő: **Böhm Károly.**

Társszerkesztő: **Baráth F.**

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS.

A jelen I-ső füzettel a »Magyar Philosophiai Szemle« **II. évfolyamát** megkezdvén, tisztelettel felkérjük eddigi előfizetőinket s általában az eszme iránt érdeklődőket, szíveskedjenek előfizetésüket megújítani, s illetőleg a vállalat támogatói közé lépni. Az első nehézségek legyőzése után folyóiratunk rendszeres vezetés által még inkább képes lesz, olvasóinkat a philosophia terén észlelhető jelen mozgalmakról értesíteni s a philosophiai problémáknak több oldalú tárgyalását eszközölni. A folyóirat ezentul is megmarad programja mellett; önálló munkásság által fejleszteni a magyar philosophiai gondolkodást s e célból újra kérjük a közönség szellemi és anyagi támogatását, melyben eddig is (a mit hálás köszönettel ismerünk el) részesített.

A »Magyar Philosophiai Szemle« megjelenik kéthavi füzetekben, tehát évenként összesen hat füzetben, mintegy 30—35 ivnyi tartalommal.

Előfizetési ár: egész évre **5 forint.** Egyetemek, theologiai intézetek s egyéb felső iskolák hallgatói, ha ellenőrizve történik az előfizetés, személyök részére évenként **3 forinttal** fizethetnek elő.

A lap szellemi részét, s általában a szerkesztést illető tudósítások a szerkesztőséghez (*Deák-tér 4. sz., evang. főgymnasium*), az anyagi részt s kiadást illetőleg pedig *Aigner Lajos*hoz (*Városház-tér*) küldendők.



Irodalmunknak és közmívelődésünknek ismét jelentékeny vesztesége van: Greguss Ágost a mult év december 13-án, néhány havi, nemes resignatióval türt szenvedés után meghalt.

Az író és az ember egyaránt tiszteletreméltó nyomokat hagytak hátra magok után, a melyek méltók a megfigyelésre, méltók a követésre. Aesthetikai és bölcsészeti irodalmunk gyéren művelt terén egyik legbuzgóbb és legderekkabb harczos volt, kora ifjuságától egész haláláig. Egy vagy két dolgot ezen a téren megírt úgy, hogy azt nem kell utánna többé megírni. Első jelentékenyebb munkája egy magyar nyelven írott aesthetika volt, s utolsó — fájdalom, csak töredékekben s félig tervben hagyott nagyobb munkája szintén egy magyar aesthetika, a melyben a tartós munka és élet által megérlelt gondolkodás eredményeit szándékozott egy tökéletes gyümölcs képében átadni nemzetének, a melynek erre, most már, tovább is várákoznia kell. S e két határkő közét nagy számú értekezések, tanulmányok, különböző szépirodalmi dolgozatok s egy folytonosan munkás élet tevékenysége tölték be: a melyeknek összeségéről nem most akarunk megemlékezni. S Greguss az az ember volt, a ki hitte is mindazt, a mit műveiben hirdetett: a szépnek örök érvényét, az igaznak és jónak eltörölhetetlen cultusát, és azok szerint cselekedett. Egy önmaga-alkotta jellem, a ki öntudatosan teremté meg saját formáit, és azokhoz hű volt halálig. Mint hirlapíró, mint a Kisfaludy-társaság és az Akadémia tagja, s annak sok éven át hivatalnoka s mint tanár: egyaránt ez egyszerű,

tiszta, nemes jellemből kifolyólag cselekedett és hatott. Mint egyetemi tanár nem elégedett meg azon meglehetősen korlátozott feladattal, hogy az ifjúságot csak értelmileg oktassa: ő szívöket is igyekezett megnyerni, magához emelni, mint ember az emberre igyekezett rájuk hatni, magán körben, otthon, asztalánál. Még csak azt sem mondjuk, hogy a külföldi egyetemek jelesebb tanárainak példáját követte ebben; nem; csak saját szívének engedelmeskedett mint azok; s lett tanítványainak valódi tanítójuk, a szó magasabb értelmében; szeretett utmutatójuk éveken át, siratott kedves halottjuk most.

Mint bölcsész, az idealismus hive volt, s annál tántoríthatlanabbúl és makacsabbúl, minél több és tekintélyesebb oldalról intézteték újabb időben Európa-szerte támadás ez irány ellen. A materialismusnak s az e felé vergáló tudományos irányoknak nem volt irodalmunkban oly éles támadója, gúnyolója egy sem, mint ő. Akadémiai székfoglalója is egy idevágó értekezés volt (A materialismus hatásairól). Volt valami lelkében, a mi föllázadt az embernek a többi állatok közé való letörpítése ellen. Volt az istennel való közösség tudata: erősen hívő vallásos lélek vala. Nemcsak egy jelentékeny munkájában kelt sikra a személyes Isten hite mellett a pantheismusnak Isten személyi voltát tagadó iránya ellen (Pantheismus és személyes Isten. 1863.), hanem ama hitéről mélyen megindító bizonyosságot tett utolsó napjaiban is. »Oly erősen hiszek Istenben, — mondá nagy szenvedései közt — hogy fájdalommban még könyörgéssel sem akarok nála zörgetni, mert hiszen ő mindeneket tud.« S azután utolsó szavai nevéhez, néhány órával a halál előtt: »A viszontlátásig! — csókolj meg.« Lehet-e szebb pecsétje az életnek s szebb átmenet a halálba?

Irodalmi működésének részletesebb ismertetését fentartjuk későbbre; itt csak a megemlékezés egyszerű zöld ágát tettük le az elköltözött sirjára, a mely fölött az ott őrködő angyal méltán mondható: »a te hited megtartott tégedet.«